

Bouwteams in beeld: 'Voor een beetje extra heel veel meerwaarde'

*Gazons met een functie als picknick- en/of speel-
plaats worden kort gehouden.*

'Inbreng aannemers wordt gewaardeerd, nog geen enkele sanctie uitgedeeld'

Tilburg en Eindhoven besloten het beheer van de openbare ruimte over te laten aan bouwteams. Samen met opdrachtnemers de schouders eronder zetten werkt prettiger en zorgt voor een beter resultaat, is de ervaring van deze Brabantse gemeenten. Sancties omdat de vereiste kwaliteit niet wordt geleverd, kunnen rap achterwege blijven.

Auteur: Bart Mullink

Tilburg werkt nog steeds met beeldbestekken, maar die zijn nu onderdeel van een nieuwe aanpak, zo verklaart Karel van Remunt van Groen Xtra. Deze organisatie is onderdeel van het sociale werkvoorzieningsbedrijf Diamant Groep. Groen Xtra voert het groenonderhoud uit voor Tilburg en een aantal omliggende gemeenten. Veelal gebeurt dit in samenwerking met andere groenaannemers. Met de betrokken bedrijven wordt 'vanuit de partnergedachte' de gezamenlijke opdracht nader uitgewerkt. De beeldsystematiek is uitgebreid met duurzaamheidsdoelstellingen. Beeldeisen zijn daarbij minder rigide. Eigen inbreng van opdrachtnemers in het team wordt gezien als meerwaarde.

De ervaringen in Tilburg inspireerden Eindhoven om dezelfde weg in te slaan. De teamaanpak werkt goed, maar de opdrachtgever en -nemer moeten er wel geschikt voor zijn, onderstreept Peter Sebregts namens de gemeente Eindhoven. Van beide wordt verwacht dat ze hun beste beentje voorzetten.

Wijken

Eindhoven vormde begin 2021 een bouwteam met Brouwers Groenaannemers voor drie onderhoudsbestekken, voor evenzoveel wijken. Een jaar later volgden nog twee wijken en werd ook aannemingsbedrijf M.J. Smits aan het team toegevoegd. Het streven is dat eind 2023 ook de rest van de wijken onder het bouwteam gaat vallen. Ergon, de Eindhovense variant van Diamant Groep en de groenaannemer voor al die wijken, wordt dan als derde aannemer lid van het team. Uiteraard als alles volgens plan verloopt. Sebregts legt uit hoe de nieuwe aanpak werkt en hoe deze bevalt.

Was onvrede over de beperkingen van de beeldsystematiek reden om ervan af te stappen?

'Wij stappen daar niet helemaal vanaf. We spreken alleen niet meer van beeldkwaliteit. Maar beelddoelstellingen blijven aanwezig, als onderdeel van wat we noemen de omgevingskwaliteit. Daarvoor wegen ook andere factoren mee.'

Vooraf op het gebied van duurzaamheid, begrijp ik. Groene doelen zoals klimaat, biodiversiteit en CO₂-reductie, maar ook sociale duurzaamheid?

'Inderdaad.'

Maak je het daarmee niet nog ingewikkelder?

'Nee, we proberen het juist gemakkelijker te maken. Door strenge standaardnormen voor het beeldniveau los te laten en daarnaast ook te kijken naar andere normen. Uiteraard zo, dat die ook meetbaar zijn.'

Als je minder streng bent, loop je dan niet het risico dat betrokkenen de kantjes ervan af gaan lopen?

'Het tegenovergestelde blijkt het geval. Dat is juist de kracht van het bouwteam. Daarin komt de kennis van alle partijen bij elkaar. Van de leden van het bouwteam, maar ook van externe deskundigen die we er desgewenst bij kunnen betrekken. Ik zie iedereen meer openstaan voor

elkaars problematiek. Er komen voor ons als gemeente zaken in beeld waarvan we anders nooit zouden hebben geweten.'

De uitvoering is niet meer tot achter de komma voorgeschreven, maar er moet intussen wel een prijs worden berekend binnen een vastgesteld budget. Lukt dat?

'De aanneemprijzen zijn de laatste tijd sowieso flink gestegen. Ik zie dat de prijzen met zo'n bouwteamovereenkomst gemiddeld nog zo'n 5 procent hoger uitkomen dan bij reguliere aanbestedingen. Als je kijkt naar de meerwaarde, wordt die hogere prijs meer dan goedgemaakt. De aannemer in het bouwteam bleek op het gebied van duurzaamheid bijvoorbeeld veel meer te kunnen bieden aan kennis en inzet dan wij dachten. Door de extra baten is het rendement per saldo hoger. We hebben flinke stappen kunnen zetten op het gebied van biodiversiteit, circulariteit en CO₂-besparing. Zo lanceerden we samen de Missie Bladgoud, die bijdraagt aan alle drie deze doelen. Bladeren die worden verzameld op gemeentelijke gazons, worden verwerkt tot mulch en hergebruikt in gemeentelijk groen. Particulieren worden aangemoedigd hun blad niet meer bij de vuilnis te doen, maar zoveel mogelijk te laten liggen of in de tuin te verzamelen en te composteren. De aannemer heeft op grote schaal geïnvesteerd in maatregelen die zorgen voor CO₂-reductie, zoals elektrisch handgereedschap en materieel. Ook wordt nu restwarmte gebruikt voor heetwateronkruidbestrijding. Natuurlijk zijn niet alle voertuigen in één keer elektrisch. Het niet-elektrische deel van de bedrijfsvloot rijdt zo zuinig mogelijk rond dankzij een uitgekiend routeschema. Het aantal kilometers wordt hierdoor beperkt tot het minimum dat nodig is om het werk goed uit te voeren. Het bevorderen van de biodiversiteit bleek onder meer mogelijk omdat voor dit doel binnen het

budget keuzes mogelijk zijn. Minder maaien scheelt in de kosten en verhoogt tegelijk de biodiversiteit. Zo kon in korte tijd het oppervlak gazon dat wordt beheerd als kruidenrijk grasveld groeien van 5000 naar 170.000 vierkante meter. Zo'n succes is een rechtstreeks gevolg van de manier van werken van het bouwteam.'

Een bloeiend veld ziet er bovendien aantrekkelijk uit. De Eindhovenaren zullen er blij mee zijn?

'Sommigen wel. De reacties verschillen. We zijn nog aan het onderzoeken hoe dat komt, zodat we beter weten hoe we een nieuwe aanpak zoals deze beter kunnen presenteren. Als vakmensen denken wij soms dat het logisch is dat iedereen het mooi zal vinden. Maar burgers kunnen weleens anders reageren dan wij verwachten. We moeten er daarom in onze communicatie voor zorgen dat mensen goed begrijpen wat de bedoeling is. Anders denken ze misschien dat we alleen maar minder maaien omdat we aan het bezuinigen zijn. We komen in Eindhoven van beeldkwaliteitsniveau A; mensen zijn van elders gewend dat alles er strak bij ligt. Eenzelfde soort omslag moeten ook degenen maken die het werk uitvoeren en daaraan besteden we ook aandacht. Zij mogen de schop vaker loslaten.'

De mensen die het werk uitvoeren, willen het graag goed doen. Vermaningen, laat staan boetes omdat ze ergens het gewenste niveau niet hebben gehaald, maken het werk er niet leuker op.

'Daarmee ben ik het eens. Mensen doen hun best en daarvoor moet je ze belonen. Niet alleen controleren en corrigeren. Wij benaderen hen nadrukkelijk positief, nemen ze mee in de gekozen aanpak. Bovendien mag de aannemer die het onderhoud in een wijk doet, bij geleverd goed werk daar ook aanlegwerkzaamheden uitvoeren die zich in het verlengde aandienen. Voor

zulke zaken is in het kader van het bouwteam een depot beschikbaar gesteld. Als bouwteam investeren we dus ook in mensen en vooral in de medewerkers buiten. Daarvoor hoef je trouwens niet af te stappen van beeldbestekken. Een opdrachtgever die mensen daarbij alleen strak sanctioneert, op de vingers tikt vanwege een of andere laatste sprietje of centimeter te lang gras, heeft er helemaal niets van begrepen. Beeldsystematiek is geen doel op zich. Het is maar een middel.'

En dat werkt het beste in een team?

'Dan zal een aannemer eerder bereid zijn extra te investeren. Als ik alleen al zie wat bijvoorbeeld Brouwers allemaal heeft gedaan. Dat bedrijf heeft veel energie gestoken in onderzoek, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van meetbare maatstaven voor verduurzaming. Alleen al daartegen afgezet zijn die paar procent extra kosten een schijntje. Bij traditionele contracten met een strenge opdrachtgever die tegenover de aannemer staat, wilden aannemers weleens het zesje opzoeken, of liever nog een zes-min, en betaalde je relatief meer.'

Voortaan dus iedereen in een bouwteam?

'We brengen het graag onder de aandacht als een goed idee. Er kunnen zich natuurlijk wat hobbels aandienen, zowel bij de opdrachtgever als de opdrachtnemer. Toen we van gazons naar kruidenrijk gras wilden gaan, bijvoorbeeld, merkten we dat daar bij de gemeente Eindhoven maar liefst 25 personen iets over te zeggen wilden hebben. Een hobbel aan de uitvoerende kant is dat mensen gewend zijn aan een bepaalde manier van werken. Eerder werd van medewerkers verwacht dat ze ervoor zorgden dat elk hoekje en gaatje er strak bij lag, of het werd afgestraft. Nu moeten we de boodschap overbrengen dat ze er heel anders tegenaan moeten kijken. Ten slotte zie ik als een gevaar voor het succes van een bouwteam nog dat dit enigszins persoonsafhankelijk is.'

Toch lastig?

'Nee, zie ik dat mensen zich snel ontwikkelen en het nieuwe gedachtegoed goed begrijpen. Zeker bij jongeren gaat dat vlieg. Die brengen het over op de oudere garde. De oudere medewerkers ondersteunen vervolgens de jongeren bij de uitvoering. Iedereen is op zijn eigen manier succesvol inzetbaar.'

Het nieuwe beeld in Eindhoven